

ISZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Előfizetési árak:
Hónapos előfizetés 10 k.
Féléves előfizetés 48 k.
Éves előfizetés 96 k.
Helyben házhoz hordva:
Hónapos előfizetés 20 k.
Féléves előfizetés 96 k.
Éves előfizetés 192 k.
Postán szállítva:
Hónapos előfizetés 24 k.
Féléves előfizetés 120 k.
Éves előfizetés 240 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvégi és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratot vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 103. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 május 6.

✦ HLATKY ENDRE

Mikor tegnap az éj ráborult erre a városra, akkor váltotta meg a halál csöndes angyala Nagyvárad város főispánját, Hlatky Endrét hosszú, szenvedéseitől.

Nagyvárad város első főispánjának koporsóját állja körül a város egész közönsége, minden kivétel nélküli őszinte, igaz és mély gyászban.

El tudjuk-e képzelni Nagyváradot Hlatky Endre nélkül? Hiszen e város növekedése, fejlődése, virágzása és nagysága elválaszthatatlanul összenőtt Hlatky Endre egyéniségével. Együtt nőttek, együtt emelkedtek; most, a halál árnyékában szinte elgondolni is nehéz, hogy ez az együttes szárnyalás megszűnjék, hogy a főispán nemes, fenkölt lelke egy szárnyacsapással az örökkévalóságba szökken légyen s Nagyvárad városát árván hagyja egyik legkiválóbb, legönzetlenebb, legnemesebb fia.

Hlatky Endrében a munkás, a köztért önzetlenül mindig dolgozni kész, puritán becsületességű polgár mintaképét tiszteltük, míg élt; mint ilyennek emlékezetét fogjuk őrizni halála után.

Ügyvédi pályájáról, mint az ügyvédi kamara elnökét szolgáltatta a király és a kormány bizalma Nagyvárad város főispáni székébe. Mint ügyvéd is, mint főispán is hivatását teljes lélekkel szolgáltatta s az igazságot kereste mindenkor. Fiatal korában, a hetvenes években részt vett a katolikus mozgalmakban is, az akkor alakult újjáirosi katolikus iskoláknak dr. Molnár Imrével

együtt ő volt első jegyzője. Később is hittel, önérettel vallotta magát katolikusnak s az akkor divatos liberalizmus áradata közepette, bár az akkor: szabadelvű pártnak rendületlen, oszlopos tagja, Nagyváradon elnöke volt, a tulsásokat soha sem kedvelte. Deák Ferenc igazi hű követője volt: a ki a szabadelvű pártnak Deák Ferenc értelmezése szerint alapelveit követte s a 67-es törvényekben látta azt a biztos alapot, melyen a jövő Magyarországnak felépülnie kell. A mostani világháború évszázadokra kiható tanulságul szolgál e meggyőződésre, Haza Bölcsének utjaihoz való ragaszkodása helyessége mellett.

Ez a meggyőződése tette őt a szabadelvű párt vezérévé Nagyváradon s mint a 67-es alap rendületlen hívét, nevezték ki a koalíció bukása után Nagyvárad első önálló főispánjává.

Mint főispán nehéz feladatot vállalt magára. Nagyváradon, a kiélesedett ellentétek városában a közélet élére állani: nem irigylendő feladat. Hlatky Endre puritán jelmeze, mindenkor megőrzött tárgyilagossága, tapintata nemcsak felül emelkedett a pártküzdelmeken, hanem a küzdő feleket egyesíteni is tudta a közügy szolgálatában mindenkor. Példát mutatott a háború ideje alatt is az itthon maradottak hazafias, áldozat kész munkáságára, mert csak valamennyiünk kitartó küzdelme és önzetlen munkássága biztosíthatja a végső diadalt.

A közérdek szempontjából fogta fel azt a diszes állást is, amelyet

mint a Nagyvárad Takarékpénztár elnöke városunk legrégebbi pénztáratételenek élén betöltött.

Gyászolja őt e város egész polgársága, gyászolja mindaz az intézmény, melynek vezetője, elnöke, támasza volt, de legjobban a csapás családját sujtotta. Bármennyire igénybe vették a közügyek, családján rajongó szeretettel csüggött. A jó, gondos, gyöngéd és munkás családapának mintaképe volt, akinek szíve mikor megszűnt dobogni, övének szívet a legigazabb fájdalom szaggatta meg.

Még délelőtt dolgozott, kötelességét teljesítette, betegon is. Munka közben, családja köréből szólította el az isteni Gondviselés akarata, mintha ezzel is jelezni kívánta volna, hogy a munka férfiai, a szerető családapák onnan költözzék át az örök Biró elé, a hol a neki kiszabott szép, egyenletesen magasba törekvő pályát megfutotta: a kötelesség komoly teljesítése mellől a család gyöngéd, szerető köréből.

A munka férfiai, a családért verejtékező apák e város határain túl is néma gyásszal, levett kalappal állhatnak Hlatky Endre koporsója előtt. Az a tanulság, mely e szemfedél alól egy harmonikus életről felénk szól, túléli a sirok mulandóságát.

Hlatky Endre életéből.

Hlatky Endre 65 éves korában halt meg. Biharlonkán született, atyja Hlatky Károly, Biharvármegye számvevője, anyja Zimmermann Klára volt. Iskoláit Nagyváradon végezte a premontreiek főgimnáziumában, igen jó tanuló volt s gyors fejlődésével, higgadságával s nyugodt világszemléletével sok barátot szerzett magának.

A jogot a nagyvárad kir. katolikus jogakadémián végezte, ahol diák társai a segítőegyesület elnökévé választották. Fiatalsága tanuláshoz töltött el s korán meg-

a legolcsóbban kaphatók

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában.

SZÖNYEG-FÜGGÖNY

ágy- és asztalterítők, matracok és paplanok, roletta-vásznak, ágyhuzatok, fehérneműk és pamlag átvétők

szerezte a budapesti egyetemen az ügyvédi diplomát. Közben publicisztikai működést folytatott, Csermátoni Lajos népszerű Ellenőr ében figyelemreméltó cikkeket írt.

Nagyváradon mint ügyvéd lassan megnyerte mindazok bizalmát, akik a tudást az ügybuzgósággal párosulva szeretik látni ügyvédjükből. Irodája egyike lett a legkeresettebbeknek. De a legnagyobb elfoglaltsága mellett is ráért a jogi irodalommal foglalkozni. A Magyar Jogászegylet országos gyűlésén aktív részt vett, cikkeket írt a Jogtudományi Közönybe, a Themis ba, jogi cikkeket a Hon ba. Amikor az 1881. évi végrehajtási törvény életbe lépett, nagy jogi talentumra valló tanulmányt írt s kimutatta azt, amit később az élet is igazolt, hogy a leghányosabb s a legiőbb kontrasztra ad okot ez a törvény s az általános jogelvek alapján hozzájárult ahhoz, hogy egészséges judikatura fejlődjen a végrehajtási jog terén is.

A nagyváradi ügyvédi kamarának évenként volt elnöke, legutóbb pedig díszelnöke, az Ügyvédi Nyugdíj- és Gyámintézet létesítésén teljes erővel buzgólkodott s itt nagyok az érdemei. Mint ügyvédi kamarai elnök lett Nagyvárad város képviselője Barabás Bélával szemben óriási többséggel.

A darabont kormányal szemben hazafiassal foglalt állást s a miniszteri leirattal szemben is megvédte az ügyvédi kamara álláspontját: pusztán a statisztikai adatok jelentéseire szorítkozott, mert az minden kormányal szemben kötelessége a kamarának.

A szabadelvűpárt elnöke volt, meggyőződésből és elvi szempontból. A 67 es szabadelvű pártnak mindig rendíthetetlen híve, aki mindenkivel szembe meggyőződésének kifejezést adott melléktételek nélkül. Politikai ellenfelei is szerették és becsülték. A városi közgyűlésen a szólásszabadság feltélen híve volt.

Nagyváradon semmi sem történt nélküle. 1886. óta tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, később, mint főispán, virilisi jogon tartotta fenn a bizottsági tagságot. A város egész fejlődése nevével van összekötve.

Emlékezzünk a Kis hid, mellett levő Sáfrád házra, amely a forgalmat elzárta s piszkos, zezugos roskatag épület volt. Ennek eltávolítására Szépitési Ezylet alakítottak s ebben Hlatky Endre kezdeményezésére és közreműködésével magánaton annyit gyűjtöttek össze, hogy a Sáfrád házat megvették, lerombolták s a belváros fejlődésének útjából eltakarították ezt a nagy akadályt.

Utána jött a Rózsa bokor, a Karaguj, Hillinger, Weiszlovits házak kisajátítása, a színház építése, a melyeknél a megboldogult egész erejével és befolyásával Bu Ivovszky József dr polpármester mellé állt. A városház építését csak az 6 heves agítációjára sikerült keresztül szoritani, a vízvezetékét 6 mozgatta folyton s a villamos vasut szerződéskötésénél igazán a város érdekeit védte.

A Nagyváradi Takarékpénztárhoz akkor került igazgatónak, mikor teljesen összeomlott. Helyes pénzügyi politikájával sikerült a bajokat elhárítani s az intézet példátlanul megerősödött s vezetészerepet nyert a vidék pénzügyintézetei között, amelyet ma is megtart.

A városi iskolaszékben az iskolák fejlesztésén dolgozott, az államosítást csak a kisdóvónál helyeselte, ellenben minden alkalommal nyíltan kifejtette azt a meggyő-

ződését, hogy a hitvallásos iskolák fenntartása nemzeti érdek, mert a valláserkölesi nevelés biztosítékai s fejlesztői.

A kötelességtudásban nem ismert alkut. Betegsége rái keletű s a mult 6sz óta erősen kínoztta. De mindennap felment hivatába még akkor is, ha ez a felmenetel közel egy órát vett igénybe.

Országszerte becsült és tisztelt neve volt, politikai jelleme és ideális praxisa révén. Gazdag élet és felt nélkül való. Egész életében a kultúra volt a törekvésének célja. Sokat utazott. Egész Európát bejárta: volt Oroszországban, Romániában, Törökországban, járt Németországban, Belgiumban, Angliában, tanulmányozta a francia viszonyokat, a spanyol határra is elkerült, sokat járt Itáliában. Mindenünnen mindig tudással gazdagabban tért vissza. Nagy tudását a kultúra szeretetéből szerezte.

HLATKY ENDRE mint főispán.

Az új politikai aera, melylyel bár más címen, a régi szabadelvűpárt jutott ismét uralomra, természetesen Biharvármegye és Nagyvárad város főispáni székét is üresen találta.

A két főispáni szék betöltése nehézségekbe ütközött, mert dr Miskolczy Ferenc Tisza István gróf jelöltje Biharvármegye főispáni székére, nem volt hajlandó Nagyvárad város főispáni székét is elfoglalni. Végre is a kormány úgy oldotta meg a kérdést, hogy Biharvármegye és Nagyvárad főispáni méltóságát külön választja s más más egyénnel tölti be mindkettőt.

A kormány választása kezdettől fogva Hlatky Endrére esett Nagyvárad városát illetőleg, aki érdemekben gazdag politikai és társadalmi multjánál, a város összes ügyeiben való jártasságánál és kiváló egyéni tulajdonainál fogva teljesen méltó volt a díszes és bizalmi állásra.

Hlatky Endre előbb vonakodott a főispáni méltóság elfogadásától, de némi tárgyalások után azt elfogadta s 1910. márciusában neveztetett ki Nagyvárad város főispánjává, 35 évi ügyvédi működés után.

Főispáni beiktatása 1910. március 20-án a városi székház dísztermében a kellő ünnepségek mellett ment végbe. A beiktatási ünnepség legkedvesebb jelensége az az általános öröm és a szeretetnek spontán megnyilatkozása volt, amelylyel Hlatky Endre személyét a törvényhatóság minden pártáryalata körülvette. Az egész törvényhatóság, sőt a város közönsége kivétel nélkül feltétlen bizalommal eltelve tekintett Hlatky Endre főispáni működése elé. S hogy teljesen jogos volt ez a feltétlen bizalom, azt az eltelt 6 év teljesen igazolta.

Főispáni működését teljesen áthatotta az a gondolat, amelyet székfoglalójában mondott, hogy hatalmas, jóléiben élő városok a legnagyobb erősségei az államnak. S ezen meggyőződését mindenkor követte is és egész főispáni működését e város jólétének, a polgárok érdekei és a város autonóm jogai megvédésének szentelte.

Egyformán vett minden polgárt, minden ügyet. A legapróbb dolgokban éppen olyan lelkiismeretesen járt el, mint a nagyobb dolgokban.

Akár a törvényhatóság, akár a közigazgatási bizottság elé kerülő ügyeket tárgyalás előtt gondosan áttanulmányozta s midőn az a zöld asztalra került, egy mozzanata sem volt előtte ismeretlen.

Ha látta, hogy egyik vagy másik előadó valamely kisebb dolgot csak pár szóval ismeret, odaszólt:

— Kérem csak részletesebben ismertetni az ügyet, hogy mindenki tisztán lásson, mert nekünk talán nem fontos, de az illető szegényemberre nagyon is fontos a kérdés.

Amilyen határozott és erős pártember volt a politikában, mint főispán az elnöki székben éppen olyan pártatlan volt. A szólásszabadság feltétlen híve volt, a durva, vagy jontalan támadásokat azonban, bárkit érték azok, nyomban megróttá.

Szerette a munkát, a pontosságot s ha egy tisztviselőben látta a törekvést, szorgalmat, pártfogolta, előmenetelében elősegítette.

Polgártársait szívből szerette s ajtaja mindig nyitva volt a legszegényebb ember előtt is, panaszait nem csak meghallgatta, hanem ha szükséges volt, nyomban intézkedett is, vagy ha az nem kívánt intézkedést a jóakaró tanács, utbaigazítás soha sem maradt el. Telve volt mindenki iránt jóindulattal.

Súlyos asztmatikus baja 6vek óta kínoztta, de betegsége dacára is feljárt hivatába s megtestesülése volt a kötelességtudásnak.

Az utóbbi pár hét alatt azonban betegsége annyira súlyosra vált, hogy a szobát kellett őriznie. De itt sem pihent. Haza vitette az aktákat s a pamlagon nyugodva tanulmányozta át az ügyeket s intézkedett azok elintézéséről, vagy referáltatott magának. Még tegnap is röviddel halála előtt aláírta az elintézett ügyeket.

Főispáni teendői bármennyire elfoglalták, fáradhatlan, munkához szokott kimagasló egyénisége időt szakított a társadalmi tevékenységre, amelylyel a társadalmi bajokat enyhíthette. Buzgó társelnöke, Fetszer püspök távozása után pedig elnöke volt a Tüdővész ellen védekező egyesületnek.

A világháboru bekövetkeztével hazafias érzése újabb tevékenységre sarkalta. Az „aranyat vasért” mozgalom hatalmas eredményében főrésze volt. Teljes odaadással vette ki részét, mint elnök, a Vöröskereszt bámulatosan nagy munkájában.

Egyéb társadalmi mozgalmakban is mindig az első között találjuk évtizedeken át.

Hónapok óta azonban, betegsége miatt alig vett részt nyilvános ünnepségeken. Legutoljára március 26-án vett részt a

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvar díj mellett eszközli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harcotéren elesett hősök exhumálási és hazaszállítási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad Csillag gyógyszerár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.

Mária kongregációk által a Fogadalmi Templom felépítésére rendezett nagyszabású ünnepélyen.

Öt évig volt Nagyvárad első főispánja, de ez az aránylag rövid idő erős nyomokat és áldásos eredményeket hagy Nagyvárad életében.

Betegsége és halála.

Betegségét a munka idézte elő, asztmatikus lett, de akaratereje legyőzte fájdalmaival és megszakításokkal bár, de mindig dolgozott. Néhány napja, hogy ágynak esett a kemény akaraterejű férfi, de azért tegnap élete utolsó napján aktákat intézett és intézkedéseket írt alá.

Este még meglátogatta kezelőorvosa; az ő távozása után hirtelen rosszul lett s aggódo családja látta az elháríthatatlant. A vallás szolgáját hívták s Imrik S. Zoltán tb. kanonok, olasz esperes-plebános ellátta az abszolúttal és az utolsó kenet szentségével. Hlatky Endre szíve tegnap este egy-egyed 10-kor dobbant utolsót.

A halál percében körülötte volt a zoko-

gó család: neje, fia ifj. Hlatky Endre, leányai: dr. Medvigy Gáborné és Árkossy Zoltánné, vejei: dr. Medvigy Gábor és Árkossy Zoltán és dr. Fráter Imre törzsorvos.

Haláláról a kormányt, Tisza István gróf miniszterelnököt s a képviselőház elnökségét értesítették. Temetése a családi házban lesz, a melynek régi irodájában ravatalozzák fel a holttestet. A temetés napja tekintetében még nem történt intézkedés.

A gyász Nagyváradon.

Hlatky Endre halálának híre a késő este dacára villámgyorsan terjedt el Nagyváradon; bár a főispán betegségéről kiszivárgott hírek folytán a katasztrófát sokan elháríthatatlannak tudták, ilyen közeli nek senki sem hitte a csapást. Mindenütt mélységes gyásszal, őszinte részvétellel fogadták a hírt. Egész Nagyvárad egynek érezte és érzi magát a veszteségben.

Nagyvárad város tanácsa a gyászeset folytán ma rendkívüli ülést tart.

A német kormány jegyzéke az Unióhoz.

— A buvárhajóharc korlátozható, de életkérdés. —

Budapest, május 5 (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A német válaszjegyzéket tegnap délután fél hatkor adták át Gerardnak, az Unió berlini nagykövetének. Bethmann-Hollweg kancellár este a jegyzék tartalmát ismertette a szövetség tanácsal, ma pedig a költségvetési bizottsággal.

A Localanzeigernek jelentik: A Times és a Morningpost jelentik Washingtonból: Németország és Amerika között a meg egyezésre vonatkozó tárgyalások folytatása várható. A lapok modus vivendiéről beszélnek. Bernsdorff biztatólag nyilatkozott környezetének.

Berlinből jelentik: A német válaszjegyzékről a következőket közlik: A német kormány a Szusszex elsúlyesztésére vonatkozólag az Egyesült-Államok által rendelkezésre bocsátott aktákat megvizsgálás céljából a tengerészeti hatóságnak adta ki. A vizsgálat eddigi eredménye alapján nem zárkozik el a német kormány, hogy **a Szusszexet német buvárhajó sülyesztette el.** A német kormány a további közléseket fenn tartja magának. Ha bebizonyosodnék, hogy a buvárhajó parancsnoka ama feltevése, hogy előtte hadihajó van, téves volt, akkor a német kormány az ebből származható konzekvenciákat levonja.

Gerard jegyzéke szerint a Szusszex esettel egész sora az esetnek áll kapcsolatban s abban csuccsodik ki, hogy a Szusszexet eset csak egy példája annak a módszernek, melylyel mindenféle hajót nemzetiségi megkülönböztetés nélkül megsemmisít azzal az indokolással, hogy a német buvárhajók ilyen parancsot kaptak **A német kormány ezen célzatos inszinuációt visszautasítja.**

A német kormány az Uniónak több ízben javaslatot tett a buvárhajóharcvonal s az azzal járó károknak csökkentésére, de ezt az Unió nem fogadta el, pedig **ezzel elejét vehette volna a balesetek nagy részének,** amelyek az Egyesült Államok polgárait érték.

A német kormány a buvárhajóharc fegyverének használatáról a kereskedelmi háborúban nem mond le. A német kormány azonban az emberiség nemes parancsait nem tekintheti kisebb jelentőségűnek, mint az Unió kormánya.

Németországnak az volt a célja, hogy a nem harcolókat lehetőség szerint megkímélje a háború borzalmaiktól. A legkeserveesebb védekezésben Anglia jogellenes hadviselési módja ellenében, a német nép élethalálharcában a buvárhajóharc a leghatásosabb fegyver.

Az Unió nem tekint hasonló melegséggel a sok millió nőre és gyermekekre, akiket az angol kormány éhínségbe akar kergetni, hogy az éhség kínjaival kapitulációra kényszerítse a központi hatalmak győzelmes hadseregeit.

A német kormány megkísérli, hogy a háborút korlátozza, ezért utasította tengeri haderejét, hogy a háborús haditerületen belül a buvárhajók előzetes figyelmeztetés nélkül ne sülyesszenek el kereskedelmi hajókat, csupán ellenállás esetén.

Egyebekben — ez lévén az új tényállás eredménye — a német kormány teljes akciószabadságát fentartja.

Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung szerint a német válaszjegyzék közlése után Gerard Amerika berlini követének **hangulata bizakodó lett.**

Berlinből jelentik: Illetékes helyről közlik, hogy a német-amerikai konfliktusról elterjedt kedvezőtlen hírek tendenciózus valótlanságok.

Képkiallítás a püspöki palotában.

A nagyvárad Vörös-Kereszt Egylet gróf Széchényi Miklós püspök indítványára és beleegyezésével a püspöki rezidenciában 1916. évi június hó 1-től június hó 4-ig képkiallítást rendez, amelynek művészi programja a következő:

Június 1-én, áldozócsütörtökön délelőtt fél 12 órakor megnyitó ünnepély. A megnyitó beszédet tartja: **Lábán Lajos** táblai elnök. Belépő jegy ára 2 korona.

Június 1-én délután 3 órakor katonazene a parkirozott udvaron, 4 órakor gyermek- virágkorzó és virágdobálás. Este 6 órakor művészi gyermekkaré nyílt színpadon. Novomeszky uzsonna, pezsgő, mézes, sör, sósakifli. Képsorsolás. Belépőjegy az udvari parkba és a képtárba 1 kor., csupán a parkba 50 fillér. Gyermek- és katonajegy 50 fillér.

Június 2-án délután 5 órakor felolvasás, tartja **Némethy Gyula** dr. címzetes kanonok. Ének, előadja: **Kövér Ili** kisasszony. Szavaltat, tartja: **Bihari Ákos** színművész. Novomeszky uzsonna a teremben. 6 órakor nagy kerti ünnepély a püspöki belső kertben, ugyanekkor toronyzene, előadja: a nagyvárad 4. honvéd gy. s. zenekara. Képsorsolás. Belépőjegy mindenüvé 1 kor. Gyermek- és katonajegy 40 fillér.

Június 3-án délután 6 órakor templomi hangverseny a Székesegyházban, hol is orgona, zenekar, férfi és női karok közreműködésével híres egyházi énekeket adnak elő. Uzsonna a teremben, vagy a külső udvari kertben. Képsorsolás. Belépti jegy 1 korona, gyermek- és katonajegy 40 fillér.

Június 4-én záróünnepély. A püspöki belső kertben d. u. 3-tól 8-ig katonazene. A szabadban felállított színpadon műkedvelők adnak elő rövid jeleneteket, énekszámokat és más művészi produkciókat. Elárúsító sátrak. Hideg buffet. Kávéházi italok. Bor, sör, pezsgő. Képsorsolás. Belépőjegy 1 korona, gyermek- és katonajegy 40 fillér.

Június 2-án és 3-án d. e. és d. u. 4-ig a helybeli tanintézetek növendékei tanítóik vezetésével 20 fillér belépti díj ellenében tekinthetik meg a képtárlatot.

Az 1 koronás jegyek a képtárba egyszeri belépésre jogosítanak.

Állandó jegy ára, amely minden napra érvényes és amellyel mindennapra egy-egy egy, tehát összesen 4 sorsjegy jár — 5 korona. — Az állandó jegyek tulajdonosai azonban a templomi hangversenyre külön jegyet tartoznak váltani.

A püspöki múkinekek megtekintéséért a napi jegyek tulajdonosai külön 1 koronát fizetnek.

A képkiallítás, amelyen levelezőlapok, emlékjelvények stb. árusítatnak, mindennap nyitva d. e. 9-12-ig d. u. 3-9-ig.

A templomi hangverseny helyárai a következők: Fenntartott székek 4 korona. Elsőrangú ülőhely 3 korona, II. rangú ülőhely 2 korona, III. rangú ülőhely 1 korona, állóhely 1 korona, gyermek és katonajegy 40 fillér.

Höfer altábornagy és Böhm-Ermolli tábornok kitüntetése. A hivatalos lap közli, hogy a király feldsturmi lovag **Höfer** Ferenc altábornagyot a Lipót-rend hadiékítményes középkeresztjével és nemes **Böhm-Ermolli** Ede lovassági tábornokot legfelső dícsérő elismeréssel tün-tette ki.

Egy milliárdnyi heverő pénz.

Legalább is egy milliárd korona az a tőke, amely kis összegekben gyümölcsöztelenül, hasznavehetetlenül hever szanaszét az országban dugdosva, elrejtve, elhanyagolva.

Még régi lázsiások, tallérok, huszasok s más efféle ódon ezüstpénzek is vannak együttvéve, garadármenő számmal, a vidéken penészes ládafiákban, padláson, szürújban, harisnyaszárakban. Itt ott aranypénzek is rejtőzködnek, sőt pénzügyi szakemberek biztos tudása szerint az utóbbi időkben mindjobban érezhető aprópénzhiány arra az oktalanságra vezethető vissza, hogy valami zsugori, értelmetlen furesa emberek — némberek szákszámra gereblyézik össze és kuporgatják a kétfilléres bronz és tízfilléres nikkell pénzdarabokat. Mások meg a bankókat rakják egymás hátára s dugdossák öreg bibliák, régi zsoltárok levelei közé.

Hozzáértők mondják, hogy ez a kamatoztatlanul heverő tőke legalább egy milliárd korona.

Hát nem Isten ellen való véték ez? Most különösen, mikor a pénz okos befektetése az előbbi időkhez képest valósággal dupla haszonnal jár, minden egy forint másikat fiadzik és hozzá, mikor a harctereken hazánkért verakodó fiaink erősítésére most minden nélkülözhető krepárnak abba a kasszába kell befolyjni, ahonnan a fronton győzedelmeskedő véreink táplálékának, ruházatának, fegyverzetének s általában minden felszerelésének árát készpénzben fizetik. Ahány kiadott kamatos száz korona: annál több katonánk páncélozódik fel s annál kevesebb esik sebbe, fogságba, vagy a — halálba.

Hát nem Isten ellen és nemzet ellen való véték ilyen zivataros itéletidőben rajta ülni a pénzen, ahelyett, hogy kinyitván a bugyellárist, odaadnók azoknak segítségére, akiket ma legjobban illet: saját szerette — véreinknek, katonáinknak, akik majd különben is visszahozzák ezt győzelmesen, kamatos-kamatostul.

Akiket e szózatunk illet, értsék meg szemrehányásunkat. Ne zsugoriskodjanak tovább oktalansul és hazafiatlanul. Tárjanak meg. Tegyük jóvá eddigi vétkeiket. Még most sem késő.

Az öregek gondoljanak az ifjakra, gondoljanak a jövőendő nemzedékre és kis szegycsajjé magukat az iskolás gyermekek előtt, akikről az a hír jön országszerte mindenfelől, hogy összeálltak és osztályonként egy egy hadikölcsönt jegyezték.

Az öregek ne legyenek kisebbek, mint aminő nagyokká lettek a kicsinyek az ezeréves haza ujkori történelmében.

Az ifjak lelkes jó példáját kövessék az öregek. A heverő egy milliárdnak napfányra kell kerülnie a haza érdekében.

Jegyezzék mindenki hadikölcsönt!

Hadikölcsönjegyzések a központi járásban.

Még csak most zajlott le a vármegyeházán a tiszti értekezlet a hadikölcsön ügyében és már megkezdődött a vidéken a lázas munka, hogy a mostani nagy nemzeti akció is oly fényesen sikerüljön, mint először.

A Nagyváradihoz legközelebb álló környék, a központi járás eddigi tevékenységének híre jutott el szerkesztőségünkbe leg-

hamarabb. Nagy Márton főszolgabíró buzditó felhívása alapján a községi jegyzők minden más dolgukat félretéve, a hajnali óráktól a késő éjjeli órákig házról-házra járkáltak a falut. Bekopogtatnak mindenhova, ahol csak valamennyi kis megtakarított pénzről tudnak. És ha valamelyik gazdához banyitott a jegyző, ki nem jön onnan, míg az illető tehetőségéhez márten nem jegyzett kölcsönt.

Legújabb Reményi Ferenc bírharszentandrási körjegyző által kifejtett munka eredményéről kaptunk hírt. Birarszentandráson eddig a következő jegyzések történtek: Theisz Péter 8000, ifj. Fernbach Sándor 2000, Theisz Péterné 2200, Nilgusz Józsefné 1200, Theisz Péter (6 százalékos kölcsön) 900 összesen 14300 korona.

Biharszentandrástól Hegyközpályi és Hegyközsáldobágy községek buzgólkodása tűnik fel. Ez a két község eddig 10200 koronát jegyzett. Csupa kis tételek szerepelnek a jegyzésekben 30 gazda jegyezte az összeget. Hegyközpályi már előző kölcsönben 25000 koronával szerepel.

Oláhapáti nem marad az előző jegyzések mögött, amennyiben eddig már 10000 koronát tesz ki a jegyzés. Kanizsai Gyula és Deutsch Árpád körjegyzők fáradhatatlan munkálkodása szintén a legnagyobb elismerést érdemli meg és e mellett méltó követendő példának állítható oda a többi községeknek.

Az eddigi akcióból megállapítható, hogy a mostani kölcsönből már nagyon sok kis ember is ki akarja venni részét, ami a fél sikert jelenti.

Jegyzések a Magyar Általános Hitelbanknál.

A Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjánál legújabb a következő jegyzések történtek:

Száhlender Károly	45,000
Dr F. M.	20,000
70. gyalogezred pótzászlóalja	15,000
Farkas István	10,000
K. A.	10,000
Riesz Miklósné	5,000
Sterba Szabolcs	10,000
Hermann Sámuel	12,000
Dr Tóth Kálmán	10,000
Wertheimstein Alfréd	25,000
K. D.	10,000
Gulyás Katalin	10,000
B. M.	10,000
Mihelyi és Kandel	15,000
Kohn H.	5,000
W. L.	50,000
Munk és Schönberger	10,000
Elefánt Jenő	6,000
E. S.	20,000
Grócz Béla nagyprepost	60,000
Theisz Péter	8,000
Fodor Gyula	5,000
Janky Antal utóda	25,000
Selzer József	12,000
Ifj. Ullmann Izidor és fiai	60,000
Diósi Ign. fia Lajos	50,000
Engel Jakab	5,000
L. L.	50,000
Lévy József és fia	10,000
D. L.	10,000
M. J.	18,000
Blaha István	5,000
P. A.	10,000
Dr S. J.	5,000
E. V.	4,500
Czillár Imre	10,000
G. E.	10,000
Deutsch K. J.	30,000
E. E.	30,000
Lászlómalom (részjegyzés)	25,000
Wiener Emil	25,000
Heimann L. és társa	8,000
Schreier Zsigmond	50,000
Dr E. M.	5,000
Winter Károly	15,000

korona és még sok olyan tekintélyesebb összegű jegyzés, mely a publikálás elől elzárkózott s számtalan 5000 koronán aluli összeg.

Nagyváradi közéletmezése.

A városi közgyűlés tárgyai.

Nagyváradi város tanácsa, mint állandó választmány tegnap tartott ülésében foglalkozott a csütörtöki közgyűlés elé kerülő ügyekkel.

Rimler Károly polgármester elnökle alatt Gerő Árpád, dr Thury László, Elemér Ferenc, Juricskay Barna, Kőszeghy József, Szűcs Géza, dr Doszpoly Dezső és Bige József voltak jelen.

A közgyűlés legérdekesebb tárgya a közéletmezési ügyosztály működéséről szóló jelentés lesz.

A jelentés felöleli az ügyosztály tevékenységét és a jövőre vonatkozó tervezetét.

Az életmezési ügyosztály a lisztellátáson kívül beszerzett a közönség részére rizst, kávé, rágógumit, kölest, babot stb.

Felállították továbbá a boltárkertet helyett a városi konyhakertet, Jelinek Ferenc vezetésével a városi tejközpontot az életmezési ügyosztály vette át.

Tekintettel a nyár folyamán beálló hűs és zsirhiányra, már eddig is gyűjtött össze zsirt, azonkívül 100 darab sertést beállított hízalásra. Ujabbán pedig 250 darab sovány sertést vásárolt a Schwarz félé uradalomtól, a sertéseket júniusban veszi át s kezdi meg azok hízalását.

Beszerzett továbbá 80000 darab tojást, hogy a közönség ne legyen kitéve a tojás-uzsorának.

Amennyiben a 250 darab sertés és a hízaláshoz szükséges tengeri beszerzésére az életmezési ügyosztály nem rendelkezik elég pénzzel, a közgyűléstől már most 160,000 korona folyókölcsön engedélyezését kéri a tanács.

Javaslatot tesz a tanács a közgyűlésnek, hogy a központi választmányban Hofbauer Pál halála folytán megüresedett helyre egy tagot válasszon a törvényhatóság.

Gerő főkapitány indítványt tett, hogy tekintettel a megváltozott óraidőre, a kapuzárások idejét tolják ki 11 órára, ami megfelel a régi 10 órának. Ezáltal a sétáló közönség nem kényszerülne kapupénzt fizetni, ha tovább időzne a szabadlevegőn.

A város tanácsa azonban nem fogadta el az indítványt, mert azon véleményen van, hogy éppen az ellenkező okokból hozták be az új órarendet, amelyet minden vonalon be kell tartani, másként az egész dolog illúziussá válnék. Az indítványt levették a napirendről.

A közéletmezési ügyosztály személyzetének megjutalmazására megszavazott 7000 korona összeget a miniszter jóváhagyta, de a fedezetre nem engedélyezi, hogy azt az életmezésnél megtakarított összegből fizessék ki, hanem más fedezetről gondoskodjék. — A tanács előterjesztést tesz a közgyűléshez, hogy a megszavazott jutalmat a városi pénztárból fizessék ki, s a végelszámolásnál az életmezési ügyosztály visszatéríti a városi pénztárnak.

Még néhány apróbb ügy kerül a csütörtöki közgyűlés elé.

Különben a közgyűlés nagyon csendesnek és egyhangúnak ígérkezik, a tárgysorozat szerint.

A szatócsüzetek vasárnapi zárása.

10 vagy 12 óra?

Három feljelentés érkezett Gerő Ármin főkapitányhoz. Mind a három kiskereskedőt vádol azzal, hogy a vasárnapi üzletzáró órát megszegte s 10 helyett $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ 11 órakor zárt.

A főkapitány igen helyesen nem tette át mindjárt a kihágási bírósághoz, hanem Fluck Ferenc fogalmazóval behatóan bevizsgáltatta a feljelentéseket. Mind a hárman beismerték a cselekményt, de felhozták, hogy nincsenek tisztában, mikor kell zárni a szatócsüzeteket, amelyek tulnyomó részben élelmiszerüzletek, mert kenyeret, babot, zöldséget, káposztát, tarhonyát stb. árúsítanak, s a tejet déltájban kapják.

A főkapitány most határoz ez ügyben s ez a döntés az összes kiskereskedők érdekeit mélyen érinti. Nevezetesen van a miniszteri rendeletnek egy szakassza, amely világosan kimondja, hogy azon kereskedések és ipari üzemek, amelyek nincsenek felsorolva azon üzletek között, amelyek egész nap nyitva tarthatók, délben 12 órakor zárhatnak. Ez alapon a közönségnek élelmiszer ellátása vasárnap is megkönnyebbülne s e kérdés teljes rendezést nyerne.

A pénzügyigazgatóságnak kötelessége a bizonyítás.

Az adókimutatás csak tényeken alapulhat.

A magyar királyi közigazgatási bíróság érdekes és következményeiben messzeható ítéletet hozott egy nagyváradai adókimutatás ügyében.

Az adózóra bizonyos összeget rótt az adókimutató bizottság s ezt az adófelszámolási bizottság megerősítette. Mindkét bizottság határozatának alapja a pénzügyigazgatóság javaslata volt, amely röviden megjelölte a jövedelmeket, amelyek az adózó üzemből és üzleteiből várhatók ilyen módon: jövedelme X korona, mert jól megy az üzlete, ekkor elterjedtek stb.

Panaszjogorvoslat folytán az adókimutatás ügye a közigazgatási bíróság elé került, amely 27130—915. P. számú ítéletével feloldotta a határozatot s új eljárást rendelt el. Ennek következtében a kimutatott adót az adózó terhéről leírták s új eljárás nem lesz, mert a pénzügyigazgatóságnak nincs módja az üzleti könyvekbe beletekinteni, azokat lefoglalni, nincs joga nyomozni tények után, amelyek a kereső fél birtokában vannak s nincs alkalma az adatok hitelességét ellenőrizni. Egyszerű becslés, vagy hivatalból való hozzávetőleges megállapítás pedig az elvi jelentőségű döntés után alapul nem szolgálhat a kivetésre.

A döntőerjű ítélet indokolása ez:

Az 1909. évi X. t. cikk 58. és 59. §-ának rendelkezése szerint fel kell deríteni mindazon tényköörülményeket, amelyek a jövedelem megállapítására alapul szolgálhatnak. Ezek szükségesek a helyes és a valóságnak megfelelő felbecsülésre. A pénzügyi hatóság mivel sem okolja meg

határozatát s nem veszi figyelembe a tényeket. A végrehajtási utasítás 56. §-a szerint nem támaszkodik a határozat pozitív adatokra, sem a külső ismertető jelekre s így az ügy érdemlegesen nem bírálható el.

Tehát nem elég a kategorikus kijelentése a hatóságnak, hogy a jövedelmet ennyire és ennyire taksálja. Bizonyítani is kell a feltevéseket s ezzel a pénzügyi hatóság helyzete megnehezedett.

A négyes népfölkelők egy bajtársukért.

Az árvaszék elismerése.

A négyes honvédek már eddig is sokszor adták fényes tanujelét nemcsak szinte páratlan hősiességüknek, hanem arról a meglepő bajtársi szeretetről és ragaszkodásról is, a melylyel egymásiránt viselkednek. Hogy mennyire tudják méltányolni a mi honvédeink bajtársuk viselt dolgait legjobban jellemzi a következő eset, mely ma már Biharvármegye árvaszékét foglalkoztatja.

Dán Flórián négyes honvéd, mint belényesi községi rendőr vonult be a haretérre. Hogy nem volt utolsó legény, bizonyítja az, hogy egy kettőre őrmester lett és a nagy ezüst érem díszítette mellét.

Január 16-án Dán hősi halált halt. A derék őrmestert a zászlóaljban egvaránt szertették a tiszték és közemberek. Értékes fájdalommal fogadták tehát a jeles katona elcsúszását.

Hogy ragaszkodásuknak és szeretetüknek tanujelét adják, azonnal gyűjtést indítottak a hős hátramaradt hozzátartozói részére. A gyűjtés eredményéről a zászlóalj parancsnoka a következő levélben értesítette Biharvármegye árvaszékét:

M. kir. nagyváradai 4 népfölkelő gyalogezred I. zászlóalj.

Biharmegye tekintetes árvaszékének

Nagyvárad.

Dán Grácián őrmester belényesi lakos a folyó évi január hó 16-án hősihalált halt.

A nagyváradai m. kir. 4-ik népfölkelő ezred I. zászlóaljának tisztikara és legénysége ezen kiváló és hős katona iránti kegyeletből 1000 koronát gyűjtött össze az elhalt Dán Grácián hátramaradt árvának javára.

Ezen 1000 koronát a zászlóalj egyidejűleg tábori postautalványon a tek. címnek megküldi azzal a megnevezéssel, hogy ezen összeget a hátramaradt árva javára egyenlő arányban gyűmölcsözőleg kezelteni és intézkedéséről a gyámányát és a zászlóaljat véghatározatilag értesíteni sziveskedjék.

Tábori posta 254, 1916 február hó 5-én.

Rudolf Popelka.

A katonai értesítéssel tegnap foglalkozott Biharvármegye árvaszéki tanácsa, ahol a legnagyobb lelkesedéssel fogadták a hős honvédek mozgalmának eredményét. Nyomban el is határozták, hogy a katonaságnak külön elismerésüket is nyilvánítják a zászlóaljnak. Az árvaszék erre vonatkozó intézkedése a következőket tartalmazza:

Nem mulaszthatja el a gyámhatóság, hogy a legteljesebb elismerését ne fejezze ki a hazáért hősi halált halt tisztjének és legénységi bajtársának azon igazán önzetlen és nemeslelkű tettéért, a melylyel az elhalt

családjának, a kenyérkereső apa elvesztését az összegyűjtött és ideküldött összeggel enyhíteni kívánták és kéri az árvaszék a zászlóalj parancsnokságot, hogy az árvaszék köszönetét és elismerését szíveskedjék úgy a zászlóaljbéli tiszt urakkal, mint a legénység tagjaival közölni.

A talpbőrdrágítót elítélték.

Katona ügyvéd a kihágási bíróság előtt.

A maximálás után a talpbőr eltűnt a piacról. Ami volt, annak az ára megdrágult annyira, hogy egyremásra érkeztek a feljelentések a rendőrségre az árdrágítók ellen. A feljelentések nagy része Hajnal Farkasné ellen szólt, akit a következők panaszkodtak be:

Ilyés Dániel cipésmester, aki 1 kiló 15 deka talpbőrért 45 koronát fizetett.

Grünbaum Géza képviselőjében Farago Sándor dr. ügyvéd, 1 kiló talpbőrért 24 koronát fizetett, kapott róla számlát, de Garai Ferenc cégjegyzéssel.

Ifjabb Hegedűs János, Tokaji Elek Kőrösszegapátiból, Szügyi József, ez utóbbi 2 kiló 9 deka talpbőrt 93 korona 84 fillért fizetett s mikor ez ellen szót emelt, Rózsa Sándor rendőr jelenlétében nagy disznóságot mondott neki, amiért be is perelte.

Két csoportba osztva tárgyalta Pásztor Bertalan kihágási bíró a feljelentéseket, amelyekből az árdrágítás világos, mert a maximális 16 filléres áron felül jóval többet kért és fizettetett.

Az első csoportbeliekért elítélte Hajnal Farkasné kihágásért 200 korona fő és 100 korona mellékbüntetésre. Ez ítélet felelősség alatt áll.

A második csoportbeli kihágások tárgyalásán Hajnalné nem jelent meg, a kihágási bíró elítélte mint visszaesőt 500 korona pénzbüntetésre.

Tegnap délelőtt ez ügyben megjelent a kihágási bíróságnál egy katona, Feldmann Armin dr. ügyvéd. Kijelentette, hogy nővére Hajnal Farkasné s nevében igazolási kérelmet akar beadni. A bíró megkérdezte:

— Van e meghatalmazása erre?

— Nincs.

Milyen minőségben adja be?

— Mint testvér.

— A kihágási rendtartás 176. szakasza alapján nem képviselheti őt, csak a házastársat vagy meghatalmazással.

— Tessék ezt jegyzőkönyvbe venni.

A bíró bediktálta ezt Bíró József jegyzőkönyvvezetőnek. Az ügyvéd hátat fordítva, zsebre tett kézzel hallgatta ezt.

— Kérem, vegye ki a kezét a zsebéből, mondta a bíró, ez tiszteletlenség.

— A törvényszék előtt is így szoktam állni, felelt Feldmann dr.

Szünet után a bíró újból felhívta:

— Kérem, vegye ki a zsebéből a kezét.

— Nem veszem.

— Nem tárgyalok önnel, mert ön katona, s polgári ügyekben nem képviselhet senkit, viszont nem használhatok ön ellen fegyelmi büntetést. Az ügyet azonban átteszem a katonasághoz, mert tiszteletlenséget tanúsít a hatósággal szemben.

Feldmann dr. erre eltávozott, a bíró

pedig árt a honvédelmi parancsnoksághoz.

Tegnap délután aztán írásban adta be Feldmann dr az igazolási kérelmet a Hajnáné kihágási ügyében.

Nem kell mondanunk, hogy a kihágási ítélet híre a nagyváradi cipésziparosok közt gyorsan elterjedt s nagy meglepetést keltett.

A nyugati harcok elkeseredettsége nő.

Az áprilisi légi harcok eredménye.

Berlin, május 5. A nagyhíradéslás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A harci tevékenység az angol harcra vonalon Armentières és Arras között tegnap is élénk volt. Givenchy en Cohellenél kézi-gránátharcok fejlődtek ki egy robbantási tölcserért, amelyben az ellenség átmenetileg elő tudott nyomni. A Sommetől délre német felderítő osztagok betörték az ellenséges állásokba, visszavertek egy ellentámadást és egy tisztet és 45 főnyi légénységet elfogtak. A Maas baloldalán csapataink Avocourtól nyugatra benyomultak a kiugró francia védelmi művekbe. A franciák ezeket tüzeléseink hatására alatt feladták. A védelmi műveket elpusztítottuk és azután tervszerűen ismét kiürítettük. Haucourtól délkeletre elfoglaltunk több francia árkot és foglyokat szállítottunk be. A franciáknak a Morte Hommes-magaslat nyugati kiágazása ellen megismélt támadása teljesen összeomlott.

A Maas jobb oldalán, különösen az északi folyamán erős tűzérési tevékenység fejlődött ki. Egy francia jelzésű angol kétfedélű a hollandi határ közelében a tengerparton sértetlenül kezünkre jutott. A bent ülők semleges területre menekültek. Egy német repülőraj bőségesen és sikerrel dobott bombákat a Champagne-e Maublette és Vauve völgyben levő vasuttelepre, valamint snippesi repülőbázisra.

A légiháború áprilisi folyamán különösen a hónap második felében a nyugati arcvonalon nagy terjedelmet öltött és elkeseredett ségében fokozódott.

Az egyesek küzdelme helyébe mindinkább a csoportok és repülőrajok harcra lép, amely nagyobbbrészt vonalaikon túl folyik le. Ezeknek a harcoknak folyamán áprilisi hónapban a nyugati arcvonalon harci repülőink 26 ellenséges légi járművet lőttek le, amelyek közül az arcvonalunkon innen birtokunkba jutott, ezenkívül 10 légi jármű védőgyuinknak esett áldozatul. Ezzel szemben a mi veszteségünk mindössze 22 repülőgép. Ezek közül 14-et légi harcban veszítettünk el, 4 nem tért vissza és 4-et a földről lőttek le.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Forain a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ár 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Valonát és Brindizit bombázták repülőink.

Események a tengeren.

Május 4 én délelőtt tengeri repülő járműveink Valonát, délben pedig Brindizit bombázták. Valonában az ütegeket, a kikötőtelepeket és repülőállomást, több ször hatáson találták. Brindiziben pedig megfigyelték, hogy több telitalálat ért vasúti vonalakot, a pályaudvar épületét, raktárakat, tovább az arzenálban sűrű csoportban vesztő torpedórombolókat.

Több bomba a városban robbant fel. Egy a repülőgépek elűzésére felszálló olasz repülőjárművet elűztünk. Visszatérőükben a repülőgépek messze nyílt tengeren a Marco Polo cirkálóra akadtak és a fedélzetén sűrűn álló légénységre gépfegyverből hatásosan tüzeltek. A heves elhárító tüzelés dacára összes repülőjárműveink sérületlenül tértek vissza úgy Valonából, mint Brindiziből. (A hajóhadparancsnokság.)

Repülők bombázták Zdobunovót.

Orosz hadszíntér. Budapest, március 5. (Hivatalos.) Repülőink tegnapelőtt bombákat dobtak a Rovutól délre fekvő Zdobunovo vasút csomópontjára. A pályaudvar épületén, a műhelyekben, vasúti kocsiokban és a színházakban találatokat figyelem meg. Több épület lángba borult. Tegnap újra mindenütt fokozott tűzérési tevékenység. Számos helyen előrsi csatározás.

100 alpinit fogtunk.

Olasz hadszíntér. Budapest, május 5. (Hivatalos.) A Rombanon csapataink erőteljes tűzérési előkészítés után az ellenségét több állásából elűzték. Több mint 100 alpinit, köztük 3 tisztet elfogtak és 2 gépfegyvert zsákmányoltak. A Marmolata területén éjjel gyengébb olasz osztagokat a Tasso Un dicsi keleti lejtőjén szétzavartunk. Egyébként csak nérsékelte tűzérési tevékenység.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, május 5. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Höfer.

..HIREK..

* **Balassa Béla ezredes Nagyváradon.** Balassa Béla vezérkari testületi ezredes, a 39. honvédgyaloghadosztály vezérkari főnöke, aki állandóan a harctéren teljesít szolgálatot, s aki kiváló és eredményes szolgálatai elismerésül számos kitüntetésben részesült, rokonai látogatására Nagyváradra érkezett.

* **Kinevezések a vasutnál.** Május 1 én a vasutnál a következő előléptetéseket eszközölte a kereskedelmi miniszter: Váradra Ignác főellenőr, állomás főnökhelyettes, Poldes Richard főmérnök a VI. fizetési osztály harmadik fokozatából a második fokozatába, Török Aurél fűtőházi főnök, mérnök a VII. fizetési osztály I. fokozatából a VI. fizetési osztály III. fokozatába főmérnökké, Huminna Tivadar és Monostériáni Gyula hivatalnokok a IX. fizetési osztály I. fokozatából a VIII. fizetési osztály III. fokozatába lettek előléptetve.

* **Az élelmezési kormánybiztos Nagyváradon.** Kostyál Miklós orsz. képviselő, az élelmezési ügyek országos felügyelője tegnap Nagyváradon időzött s megtekintette a város közélmezése ügyében fogantatott intézkedéseket és intézményeket. Az országos felügyelő, illetve kormánybiztos Rimler Károly polgármester és Lukács Ödön főjegyző társaságában megtekintette a városházán a közélmezési ügyosztályt, az egész ügykezelést, a hatósági liszt, hus és zsirizleteket, a város sertéshizlaldáját és a város kertgazdaságát és

a baromfikeltető telepet. Mindenütt teljes meglepetését fejezte ki a látottak és tapasztaltak felett.

* **Kisapok ünnepélye.** A növénydék papság holnapi előadása iránt az érdeklődés nőttön nő. A műsor legvonzóbb száma ez alkalommal is Némethy Gyula dr. tb. kanonok felolvasása, akinek egy-egy előadása esemény számba megy. Valaki megfigyelte, hogy a Kath. Kőr vetítéstejei akkor voltak a leglátogatottabbak, mikor a vetített képeket Némethy Gyula dr. kísérté magyarázattal. A jelekből ítélve, a tudós professzor holnapi felolvasása is előkelő és nagy számu közönséget vonz a Kath. Kőr Szent László termébe. Az előadásra **fentartott helyek** a Kath. Kőr háznagyánál válthatók meg holnap déli 12 óráig. A Népszövetség tagjainak tagsági igazolványai meghívóul szolgálnak másszóval: a népszövetség tagjai, ha névrészoló meghívót tévedésből nem kaptak volna is, népszövetségi tagsági igazolványaikkal fogva hivatalosak az ünnepélyre.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezet hadikölcsön jegyzése.** A Népszövetségi Hitelszövetkezetnél meglepő buzgalommal folyik az új hadikölcsön jegyzése. A legujabban eszközölt nagyobb jegyzések közül kiemeljük a következő három jegyzést: dr. Vucskies Gyula 10,000, Kollányi Ferenc 5000, dr. Lányi József püspök 2000 koronát. Ezenkívül igen tekintélyes összeget tesz ki már eddig is a szövetség által jegyzett kisebb tételek összege is. Jegyzéseket elfogadnak tovább is, egészen május 23-ig a

Értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy a legujabb

tavaszi felöltők, selyem köpenyek, gummi kabátok, leányka kabátok és ruhácskák, a legizlésesebb bluzok és pongyolák igen jutányos árban árusíttatnak.

A legtökéletesebb **kosztümök** finom gyapju szövetből **olcsó árak mellett** készülnek.

Spitzer Béla divatáruháza Rákóczi-ut 3.

Hiteleszövetkezet befizetési napjain, minden hétfőn és csütörtökön.

*** Temetések.** Tegnap délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Kovács Bslának, a Tiszántúli kiváló betűszedőjének és korrektorának hülttetemeit. A temetésen lapunk szerkesztője, kiadó-hivatala és nyomdaszemélyzete, valamint a nyomdász egyesület tagjai testületileg, továbbá az elhunyt barátai és ösmerősei nagy számmal vettek részt. A gyászszertartást Imrik Sándor Zoltán tb. kanonok, esperes plébános végezte. A diszes koporsót szebbnél szebb koszorúk borították. A gyászszertartás után a holttestet az elhunyt kartársai kézen vitték a négyes fogatú üveges disz halottaskocsira. Az elhunytat az olasz temetőben helyezték örök nyugalomra. A koporsóra, a mélyen sujtott özvegyen és kis árváján és a rokonságon kívül, több koszorút helyeztek: Részvéte jeléül — a Tiszántúli szerkesztője, kiadóhivatala és nyomda személyzete; — Utolsó üdvözlőtül — a nagyváradi könyvnyomdászok szakszervelete.

Ugyancsak tegnap délután helyezték örök nyugalomra özv. Csipkés Sándorát, Csipkés Sándor pénzügyi utkár édesanyját. A temetést Sulyok István ref. esperes végezte, a mely után a szebbnél szebb koszorúkkal borított diszes érekkoporsót a négyes fogatú üveg diszkocsira helyezték és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, a hol nemrég elhunyt férje mellé örök nyugalomra helyezték. A temetésen megjelentek a kir. pénzügyigazgatóság tagjai Németh István kir. tanácsos pénzügyigazgató vezetésével. Mayer Antal tb. kanonok, dr. Taury Kálmán, dr. Thury László főügyész stb. — Mindkét diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata szokott pontossággal rendezte.

*** Elvezett daxli.** Egy szürkesárga színű törpe daxli megszökött. Nyakán 3 kis csörgő és Maxi névre hallgat. Megtalálóját szíveskedjék a lat. szert. püspöki palotában visszaszolgáltatni, hol illő jutalomban részesül.

*** Aszód.** Rákóczi uti kávé és tea üzletében nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr árak raktáron vannak, a háború előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 610) 1 kiló kész kávé cukorral 5 kor.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb díszjele. Az első ranc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűntet a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50 Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B Rimanóczy-palota.

Kiadó lakások olcsóbb bér mellett. Szent János utca 72.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellődék a jobbkaromat. Ott ahol a Dayezter vize zug. Csukaszürke ember. Háborús mozifilmevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, harkülönlegességek Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

Kiadó üzletek, raktárak, olcsó bér mellett, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó butorozott szobák és lakások, modern berendezéssel, hosszabb, vagy rövidebb időre, havi 30 koronától feljebb. Nagy Sándor utca 4.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

*** A Royál kávéházban** ma szombaton és vasárnap a két népszerű Magyaritestvérek bucsú hangversenyt rendeznek. A következő napokon esténként Oláh Rádió híres szolista fog hangversenyezni.

Gyármegnyitás. Helyben már 1914. évben nagyüzemi modern gépekkel berendezett kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógvárat rendezett be, mely a cégtulajdonos bevonulása miatt csupán 1915-ben nyit meg, hol a katonai kincstár részére végez festést, tisztítást. Május elsején a nagyközönség részére is megnyitott az üzem. Cégtulajdonos Haltenberger Vilmos, aki megelőzőleg édesatyja elfnyösen ismert, már 100 éve fennálló kassai Haltenberg gyárak évek óta volt önálló vezetője, kit nem csak Magyarországon, hanem külföldön nagyobb gyárakban szerzett tapasztalatai és főiskolai végzettsége révén mint első rendű szakembert ismernek. A gyár berendezése legmodernebb, legújabb gépekkel van felszerelve, első rendű munkakerői és maga a cégtulajdonos szaktudása mind biztosítékot nyújt arra, hogy ezen gyár városunkban hűzapot pótló lesz és nem szorul a közönség pesti és bécsi cégekre. Ajánlja a nagyközönség szíves figyelmébe.

*** A Nagyvárad Takarékpénztárnál** jegyzett III. ik hadikölcsön kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehetők.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton délután: Eleven ördög.
Szombaton este: Nőstény ördög.
Vasárnap délután: Cyklámen.
Vasárnap este: Mágus Miska.

A szerkesztésért felelősen: **Dr. PAPP KÁROLY.**

A magy. kir. ampelologiai intézet

és számos hazai állami és külföldi szakintézetek tudományos kísérletek után megállapították és ajánlották, hogy a

„PEROCID”

az egyetlen alkalmas anyag szőlő permetezésénél a

részgálic pótlására

A „PEROCID”: Ceritföldsulfát, Rádium, Thorium ritka nemes földfémek sulfátjainak vegyülete, mely a

Peronospora tenyészetet megöli.

Garantált 35, 40%-os „PEROCID”

MAJUNGA RAFFIAHÁNCSS, legfinomabb GÉPOLAJ kapható mérsékelt áron

MIHELFI és KANDEL

fűszer-nagykereskedésében
NAGYVÁRAD, Nagypiac tér.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy úgy helyben, mint nagyszalontai fióküzletben szőrm-árakat, téliöltönyöket, függönyöket szőnyegeket stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmutatható. A nyaraltatást tisztán kezelve, gondozva és kijavítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletem a károok ellen biztosítva van, ugyanazért kérem a nagyérdemű közönség szíves bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Színház u. ca 4. sz. Adorján-palota. Telefon 824. Telap: Körös-utca 47. saját ház.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba, télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Telak-ut. 2.

Modern kétszobás utcai lakás, előszobával, fürdőszobával és mellékhelyiségekkel május elsejére kiadó.
Kertész-utca 12 c
Telefon 13—69.

Földbirtokra első helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Kiadó.

II.-od emeleti 4 szobás utcai lakás f. évi augusztus 1-től a Biharmegyei Takarékpénztár Kossuth-utcai székházában.

Kiadó

a város központján levő belvárosi borozó vendéglő teljes berendezéssel. Betegség miatt **azonnalátvehető.** Ertekezhetni Zabolszky bérlővel, vagy a háztulajdonossal. Nagy Sándor-utca 4.

Eladó széná.

Várostól 10 percnnyire.

Cím a kiadóban.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiaínál
Nagyvárad.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárak, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Haltenberger Vilmos

Az 1810-ban alapított Kassai Haltenberger Béla gyárnak volt önálló vezetője, kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyárának felvételi üzlete:
Rákóczi-ut. 7. Orsolya-palota.

Bármily viselt férfiöltöny ujja lesz, száraz vegytisztítás által. Tisztított és festett férfiruha vasalásra és javításra külön szabó osztály. Feketére bármily ruhanemű, világosság, eső és izzadás álloan (vászonneműek moshatóra) legszebben festhető. Gyász esetében 24 óra alatt.

Kézimunka, függöny különös gonddal. Kelengyenemű elsőrendű kivitelben. Házi ruha sima darabok átvasalásával kilonkinti árban, szavatolt Chlormentes tiszta szappan eljárással.

Különlegesség!

Katonai csukaszürke egyenruhák átfestése (lichecht) tökéletes kivitelben. **fény és eső álloan.**

Postai megbízások soron kívül esz közöltetnek!

Felvételi üzlet telefon száma: 14-69. Gyári telefon: 34.

Szives megbízást kér:

Haltenberger Vilmos.